

## Definities, principes en te volgen regels met betrekking tot de gebouwindeling van niet-residentiële gebouwen

*mb 28/12/2018 b.s. 29/01/2019*

*Deze bijlage is enkel van toepassing op dossiers waarvan de melding of de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning of een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen wordt ingediend vanaf 1 januari 2019.*

*Deze bijlage betreft vroeger bijlage XIV bij het MB van 2 april 2007. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen.*

Deze bijlage betreft de bepaling van de definities, principes en te volgen regels met betrekking tot de gebouwindeling van niet-residentiële gebouwen (§ 3.2 van bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010).

### Inhoud

1	Opdeling van het gebouw.....	3
2	Opdeling van de EPN-eenheid in ventilatiezones en energiesectoren .....	3
2.1	Principes .....	3
2.2	Verdeling in ventilatiezones en energiesectoren .....	4
3	Opdeling van een energiesector in functionele delen .....	5
3.1	Principe.....	5
3.2	Definities functionele delen.....	7
3.2.1	Logeerfunctie .....	7
3.2.2	Kantoor .....	7
3.2.3	Onderwijs.....	7
3.2.4	Gezondheidszorg met verblijf .....	7
3.2.5	Gezondheidszorg zonder verblijf .....	7
3.2.6	Gezondheidszorg operatiezalen .....	7
3.2.7	Bijeenkomst hoge bezetting .....	7
3.2.8	Bijeenkomst lage bezetting.....	7
3.2.9	Bijeenkomst cafetaria/refter .....	7
3.2.10	Keuken.....	8
3.2.11	Handel .....	8
3.2.12	Sport – sporthal,turnzaal .....	8
3.2.13	Sport – fitness,dans .....	8
3.2.14	Sport – sauna,zwembad .....	8
3.2.15	Technische ruimten .....	8
3.2.16	Gemeenschappelijk .....	8
3.2.17	Andere .....	8

3.2.18	Onbekende functie.....	9
--------	------------------------	---

## 1 Opdeling van het gebouw

Beschouw het volledige gebouw (nieuwbouw) en maak de volgende opdeling:

- Definieer het beschermd volume: dat is het volume van alle ruimten van een gebouw dat thermisch afgeschermd wordt van de buitenomgeving (lucht of water), de grond en alle aangrenzende ruimten die niet tot een beschermd volume behoren. Het beschermd volume moet minstens alle (continu of intermitterend) verwarmde (en/of gekoelde) ruimten omvatten die behoren tot het beschouwde gebouw of tot de beschouwde uitbreiding.
- Deel vervolgens het beschermd volume, naar gelang het geval, op in één of meer delen met elk één van de volgende bestemmingen:
  - voor bewoning bestemd gebouwgedeelte: daarop zijn de EPB-eisen voor woongebouwen van toepassing (zie bijlage V bij het Energiebesluit van 19 november 2010);
  - niet-residentiële bestemmingen: daarop zijn de EPB-eisen voor niet-residentiële gebouwen van toepassing (zie bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010);
  - andere gebouwbestemmingen: hierop zijn geen energieprestatie-eisen van toepassing, tenzij ze beschouwd worden als onderdeel van een van de vorige twee bestemmingen.
- Beschouw dat deel van het beschermd volume dat één of meerdere niet-residentiële bestemmingen heeft. Deel dat deel op in een of meerdere EPN-eenheden, zoals gedefinieerd in het Energiebesluit. Verdeel elke EPN-eenheid in meerdere ventilatiezones, energiesectoren en functionele delen, zoals beschreven in 2 en 3.

### Opmerking

Ruimten van het beschouwde gebouw of van de beschouwde uitbreiding die niet in het beschermd volume zijn opgenomen, zijn per definitie niet verwarmd.

### BELANGRIJK:

Men mag er steeds van uitgaan dat alle ruimten in aanpalende bestaande gebouwen verwarmde ruimten zijn (ook al is dit fysisch niet noodzakelijk zo).

Bij de bepaling van de energieprestatie wordt aangenomen dat er geen warmtestromen optreden doorheen de scheidingsconstructies naar aangrenzende verwarmde ruimten.

Afgezien van deze scheidingsconstructies met aangrenzende verwarmde ruimten, worden bij de bepaling van de energieprestatie verder wel de transmissiestromen in rekening gebracht doorheen alle andere scheidingsconstructies van het beschermd volume, ook al geven die schildelen uit op een belendend perceel.

## 2 Opdeling van de EPN-eenheid in ventilatiezones en energiesectoren

### 2.1 Principes

Het beschermd volume van de EPN-eenheid wordt in ventilatiezones en energiesectoren verdeeld a.d.h.v. de definities uit bijlage V bij het Energiebesluit van 19 november 2010, en volgens de regels hieronder.

Opdat verschillende ruimten samen een energiesector vormen, dienen ze:

- tot dezelfde ventilatiezone te behoren;
- met hetzelfde type systeem voor verwarming en koeling uitgerust te zijn;
- verwarmd te worden m.b.v. warmte-opwekkingstoestellen met eenzelfde opwekkingsrendement (of desgevallend m.b.v. combinatie van meerdere warmte-opwekkingstoestellen die als groep eenzelfde rendement hebben).

Desgevallend dient ook de (combinatie van) koudeleveranciers in een energiesector hetzelfde opwekkingsrendement te hebben.

Deze formele opdeling laat toe de invloed van de diverse deelrendementen correct in te rekenen.

## **2.2 Verdeling in ventilatiezones en energiesectoren**

Er worden 4 verschillende types ventilatiesystemen onderscheiden (zie ook bijlage X bij het Energiebesluit van 19 november 2010):

- natuurlijke ventilatie;
- mechanische toevoerventilatie;
- mechanische afvoerventilatie;
- mechanische toe- en afvoerventilatie.

Als er in verschillende afgesloten delen van de EPN-eenheid onafhankelijke ventilatie-installaties voorkomen, van een verschillend type volgens de indeling hierboven, dan vormt elk dergelijk deel van de EPN-eenheid een ventilatiezone. Een energiesector kan zich niet over verschillende ventilatiezones uitstrekken. Er zijn dus steeds minstens even veel energiesectoren als ventilatiezones.

Als in een ruimte plaatselijke verwarming wordt toegepast (bv. lokale elektrische weerstandsverwarming) én er ook warmteafgifte-elementen van een centraal verwarmingssysteem aanwezig zouden zijn, dan wordt bij de bepaling van de energieprestatie het centrale verwarmingssysteem in deze ruimte buiten beschouwing gelaten: er wordt alleen gekeken naar de kenmerken van het plaatselijke systeem.

Voor open haarden, sfeerhaarden en houtkachels is het echter toch het centrale verwarmingssysteem dat wordt beschouwd. Sfeerhaarden worden voornamelijk ingeschakeld voor de gezelligheid van een zichtbare vlam. De warmteafgifte is hierbij slechts bijkomstig.

Eventueel dient er een verdere opdeling te gebeuren zodat in elke energiesector niet meer dan 1 verwarmings- en koelsysteem volgens de indeling van hoofdstuk 6.3 van bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010 aanwezig is en alle warmte-opwekkingstoestellen (of combinatie ervan) hetzelfde opwekkingsrendement volgens hoofdstuk 7.5 van bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010 hebben. In geval van actieve koeling van de energiesector moet ook de (combinatie van) koudeleveranciers hetzelfde opwekkingsrendement volgens hoofdstuk 7.5 van bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010 hebben, zoniet moet de sector verder opgesplitst worden.

Het verder opdelen van de EPN-eenheid in nog meer energiesectoren is toegelaten, maar is niet verplicht. Een groter aantal energiesectoren geeft meestal aanleiding tot meer rekenwerk (extra invoergegevens nodig), maar beïnvloedt het berekend karakteristiek jaarlijks energieverbruik weinig of niet.

Als in de EPN-eenheid ruimten voorkomen die niet van een warmteafgiftesysteem voorzien zijn (bv. WC's, gangen, berg ruimten ...), dienen deze aan een energiesector toegewezen te worden van een aangrenzende ruimte. Als in de onverwarmde ruimte in kwestie geen voorzieningen voor de toevoer van verse buitenlucht aanwezig zijn maar er wel voorzieningen voor luchttoevoer vanuit andere ruimten zijn (het betreft bv. een doorstroom- of afvoerruimte, of bv. een berg ruimte), wijs de ruimte dan toe aan (1 van) de energiesector(en) van waaruit de ruimte in kwestie toevoerlucht betreft.

### Afwezigheid van een verwarmingssysteem

Als de EPN-eenheid niet wordt verwarmd, d.w.z. in de ganse EPN-eenheid is geen enkele ruimte voorzien van een warmteafgiftesysteem, dan moet bij conventie het volgende als verwarmingssysteem beschouwd worden:

- plaatselijke elektrische convectoren met elektronische regeling in elke ruimte.

### 3 Opdeling van een energiesector in functionele delen

#### 3.1 Principe

Elke energiesector van een EPN-eenheid wordt onderverdeeld in één of meerdere functionele delen. Elk functioneel deel wordt begrensd door scheidingsconstructies en is samengesteld uit aangrenzende ruimten met eenzelfde activiteit (of functie). Om als aangrenzend te worden beschouwd, moeten twee ruimten naast of boven elkaar gelegen zijn, eventueel via tussenliggende circulatieruimtes (gangen, trappen ...), waarbij die circulatieruimte mag worden meegenomen met dat functioneel deel.

Als in één ruimte binnen eenzelfde ventilatiezone en energiesector twee verschillende functionele delen voorkomen (bv. een keuken in open verbinding met een restaurant), die volgens de hieronder beschreven regels niet kunnen worden samengenomen, is het toegelaten om een fictieve scheidingsconstructie te veronderstellen tussen beide functionele delen.

De functionele delen worden gedefinieerd door hun kenmerkende activiteiten, en dus ook de energetisch verschillende eigenschappen, te beschouwen. Om die reden worden de waarden bij ontstentenis van de rekenparameters in bijlage VI bij het Energiebesluit van 19 november 2010 voor de meeste gevallen gedefinieerd op het niveau van het functioneel deel. De andere parameters worden op het niveau van de ruimte bepaald. De energiebalans wordt berekend op niveau van het functioneel deel, om rekening te houden met de verschillende functiespecifieke parameters.

De lijst van functionele delen is als volgt:

Functioneel deel
Logeerfunctie
Kantoor
Onderwijs
Gezondheidszorg met verblijf
Gezondheidszorg zonder verblijf
Gezondheidszorg operatiezalen
Bijeenkomst hoge bezetting
Bijeenkomst lage bezetting
Bijeenkomst cafetaria/refter
Keuken
Handel
Sport – sporthal, turnzaal
Sport – fitness, dans
Sport – sauna, zwembad
Technische ruimten

Gemeenschappelijk
Andere
Onbekende functie

Twee aangrenzende functionele delen kunnen een verschillende rekenwaarde voor de binnentemperatuur hebben. Ter vereenvoudiging wordt aangenomen dat er geen warmtestroom plaatsvindt tussen de scheidingswanden van twee aangrenzende functionele delen.

Vaak komt in een gebouw een combinatie van verschillende functies voor. Een schoolgebouw (= onderwijs) zal bijvoorbeeld eveneens kantoren (= kantoor) bevatten. Om te voorkomen dat een energiesector in teveel functionele delen wordt verdeeld, worden enkele vereenvoudigingsregels toegelaten om functionele delen binnen een energiesector samen te voegen. Die samenvoegregels zijn echter niet verplicht.

Als één of meerdere (al dan niet onderling aan elkaar grenzende) kleine functionele delen grenzen aan een groter functioneel deel én voldoen aan een grenswaarde, dan mogen ze worden opgenomen bij het grotere aangrenzende functionele deel. Voor de grenswaarde geldt:

- elk van de kleine functionele delen heeft een bruikbare vloeroppervlakte<sup>1</sup> kleiner dan of gelijk aan 250m<sup>2</sup> én
- elk van de kleine functionele delen heeft een bruikbare vloeroppervlakte<sup>1</sup> kleiner dan of gelijk aan 20% van de bruikbare vloeroppervlakte<sup>1</sup> van het groter functioneel deel waarmee het wordt samengenomen én
- in geval van meerdere kleine functionele delen is de som van de bruikbare vloeroppervlakten<sup>1</sup> van de kleine functionele delen kleiner dan of gelijk aan 25% van de bruikbare vloeroppervlakte<sup>1</sup> van het groter functioneel deel waarmee het wordt samengenomen. Bij het samennemen van meerdere kleine functionele delen met een groter aangrenzend functioneel deel, moet met het kleinste functionele deel worden begonnen en verder olopemd worden gewerkt tot de grens van 25% wordt bereikt.

Het is niet toegelaten om functionele delen samen te nemen met de grotere functie 'technische ruimten', omdat voor de technische ruimten geen koel- en verwarmingsvraag wordt ingerekend.

Voor het functioneel deel 'gemeenschappelijk' tellen de bovenstaande grenswaarden niet. Voor het functioneel deel 'gemeenschappelijk' geldt:

- horizontale gemeenschappelijke delen kunnen altijd worden meegenomen met een aangrenzend functioneel deel dat het bedient;
- voor verticale gemeenschappelijke delen is er keuze uit drie werkwijzen:
  - horizontaal per verdiep meenemen met het grootste aangrenzende functioneel deel per verdiep, waarbij een fictieve horizontale scheiding mag worden verondersteld met onder- en bovenliggende delen;
  - verticaal meenemen met het grootste aangrenzende functioneel deel;
  - apart nemen als functioneel deel 'gemeenschappelijk'.

---

<sup>1</sup> De bruikbare vloeroppervlakte wordt berekend volgens de door het Vlaams Energieagentschap vastgelegde specificaties.

Het is niet toegelaten dat het grotere functioneel deel waarin de kleine functionele delen worden samengenomen, de functie 'gemeenschappelijk' heeft. Een functioneel deel 'gemeenschappelijk' moet aan minstens één ander functioneel deel grenzen.

Bij multifunctionele ruimten, wordt dat functionele deel beschouwd dat het meest gebruikt zal worden.

## **3.2 Definities functionele delen**

### **3.2.1 Logeerfunctie**

Deel van een energiesector waar mensen slapen en waar geen specifieke zorgen worden verstrekt.

### **3.2.2 Kantoor**

Deel van een energiesector dat niet vrij toegankelijk is voor publiek en waar de mensen een van de volgende activiteiten uitoefenen:

- werk dat verband houdt met het beheer of de administratie van een onderneming, een openbare dienst, een zelfstandige of een handelaar;
- activiteiten van ondernemingen of vrije beroepen die intellectuele diensten verlenen;

én waar de mensen meestal overdag en tijdens de weekdays aanwezig zijn én vaak aan een bureau zitten.

### **3.2.3 Onderwijs**

Deel van een energiesector waar lessen worden gegeven of een leertraject wordt gevolgd of gebruikt wordt voor educatieve doeleinden. De lessen zijn vooral theoretisch van aard. Sportlokalen, leskeukens, lesateliers en leslaboratoria behoren niet tot dit functioneel deel.

### **3.2.4 Gezondheidszorg met verblijf**

Deel van een energiesector waar medische zorgen aan personen worden verstrekt én waar die personen 's nachts verblijven. Het betreft een (ambulant) verblijf van mensen die als gevolg van hun lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid permanent of tijdelijk aan bed gebonden zijn.

### **3.2.5 Gezondheidszorg zonder verblijf**

Deel van een energiesector waar medische zorgen aan personen worden verstrekt of waar medische onderzoeken gebeuren én waar die personen 's nachts niet verblijven.

### **3.2.6 Gezondheidszorg operatiezalen**

Deel van een energiesector waar chirurgische ingrepen worden verricht.

### **3.2.7 Bijeenkomst hoge bezetting**

Deel van een energiesector waar personen worden onthaald, bijeengebracht, tijdelijk verblijven of aanwezig zijn tijdens een deel van de dag en waarin een hoge bezettingsgraad voorkomt. Als hoge bezettingsgraad wordt een vloeroppervlakte van lager dan 2,5m<sup>2</sup> per persoon beschouwd.

### **3.2.8 Bijeenkomst lage bezetting**

Deel van een energiesector waar personen worden onthaald, bijeengebracht, tijdelijk verblijven of aanwezig zijn tijdens een deel van de dag en waarin eerder een lage bezettingsgraad voorkomt. Als lage bezettingsgraad wordt een vloeroppervlakte van 2,5m<sup>2</sup> per persoon of hoger beschouwd.

### **3.2.9 Bijeenkomst cafeteria/refter**

Deel van een energiesector waar personen maaltijden nuttigen en die slechts beperkt in tijd beschikbaar zijn voor het publiek (+/- 3 uur), meestal tijdens de middaguren. Deze functie kan enkel voorkomen in EPN-eenheden waarin ook de functies 'kantoor' of 'onderwijs' voorkomen. Als de maaltijden ook buiten de

middaguren kunnen worden genuttigd en/of als de functies 'kantoor' of 'onderwijs' niet in de EPN-eenheid voorkomen, valt het functioneel deel onder 'bijeenkomst hoge bezetting', zie 3.2.7.

### **3.2.10 Keuken**

Deel van een energiesector waar maaltijden worden voorbereid en/of samengesteld, met uitzondering van kleine praktisch ingerichte keukentjes (kitchenettes).

Volgende types ruimtes moeten minstens worden beschouwd in het functioneel deel 'keuken' voor de bereiding van maaltijden: de keuken, plaats van vertrek van de maaltijden, opslag van gekoelde producten, opslag van niet-gekoelde producten en de ruimte voor opslag van afval.

### **3.2.11 Handel**

Deel van een energiesector dat vrij toegankelijk is voor publiek, waar diensten worden verleend (bv. via een loket) of roerende goederen worden verkocht. De hoofdactiviteit bevat niet het ter plaatse nuttigen van maaltijden en/of dranken (hetgeen onder bijeenkomst valt).

### **3.2.12 Sport – sporthal, turnzaal**

Deel van een energiesector waar gymnastiek- en sportactiviteiten plaatsvinden, bij een lagere binnentemperatuur (lager dan 18°C).

### **3.2.13 Sport – fitness, dans**

Deel van een energiesector waar dans-, fitness en andere sportactiviteiten plaatsvinden, bij een normale binnentemperatuur (gelijk aan of hoger dan 18°C).

### **3.2.14 Sport – sauna, zwembad**

Deel van een energiesector waar wellness- en zwemactiviteiten plaatsvinden.

### **3.2.15 Technische ruimten**

Deel van een energiesector waarin ruimten vallen die enkel technische installaties voor verwarming, koeling, ventilatie, ... bevatten.

### **3.2.16 Gemeenschappelijk**

Deel van een energiesector waarin men gemeenschappelijke ruimten terugvindt die meerdere functionele delen kunnen bedienen zoals gangen, traphallen, liftkokers en sanitaire ruimten.

### **3.2.17 Andere**

Deel van een energiesector waarin een groep ruimten voorkomt, waarvan het gebruik en de activiteiten niet terug te vinden zijn in een van bovenstaande functionele delen.



### **3.2.18 Onbekende functie**

Deel van een energiesector waarvan de bestemming nog onbekend is.